

forslag parat til Vedtagelse, hvorom alle Partier udenfor Højre har kunnet samle sig, og som alle disse Partier erkender at være godt tilfredse med.

Under disse Forhandlinger om Grundlovssagen er det stadig med stor Styrke gjort gældende af Højre, og vi hørte det ogsaa nu i Dag, at Forholdstalsvalget er et Retfærdighedskray, er selve Retfærdigheden, som derfor alle Partier paa Forhaand maa og bør indgaa paa. Det er gjort gældende og har stadig lydt saaledes, at Indførelsen af Forholdstalsvalg derfor aldrig vil kunne opfattes som en Indrømmelse til Højre, der maatte kunne fremkalde andre Indrømmelser til Gengæld, og saaledes bane Vej for en fælles Forstaaelse. Men en saadan kategorisk Afgørelse, en saadan Dom, at Valg i Enmandskredse er Uretfærdighed, Forholdstalsvalg Retfærdighed, den eneste Mulighed for, at man virkelig har almindelig Valgret, medens denne ved Enmandskredse kun er et Skin, en Kimære, er nu selvfølgelig ikke rigtig, og den kan ikke ventes anerkendt af noget andet Parti. Valg i Enmandskredse og Valg efter Forholdstal er to forskellige Valgmaader, der hver har sine Fortrin, afgørende Fortrin, og begge, som alt Menneskeværk og ogsaa som alt parlamentarisk Værk, sine Mangler og Skyggesider. Jeg skal slet ikke opholde det høje Ting med at omtale de umiskendelige Fordele ved et Repræsentationsvalg gennem Enmandskredse. Dette kan jeg lade ligge; det er klart nok og uomtvisteligt. Maa jeg kun lige berøre, at naar det saa stærkt er gjort gældende af Højre, at den lige og almindelige Valgret i Virkeligheden slet intet betyder, naar den skal udøves i Enmandskredse, og at den for at blive faktisk, for at komme til Eksistens, skal have sit nødvendige Korrektiv i Forholdstalsvalgmaaden, saa er det dog endelig ogsaa saaledes, at de allerfleste Folkerepræsentationer i Verden, eller lad os sige: i Europa, vælges i Enmandskredse. Det vilde dog vist lyde overraskende for Vælgerne til den tyske Rigsdag, til det engelske Underhus, til det norske Storting, om de fik at høre, at de overhovedet ikke har nogen Adgang til at udøve den lige og almindelige Valgret, at dette kun er en Indbildning og et Skin, saa længe det finder Sted i Enmandskredse ved Flertals-

valg — hvorom de altsaa vil kunne faa nøjere Oplysning hos det danske Højre. Nej, jeg mener, det er for let købt, det er for kategorisk, naar det skal opstilles saaledes, at ved Valg i Enmandskredse og Valg ved Forholdstal er det saa, at den ene Valgmaade betyder Retfærdighed, den anden Uretfærdighed, Udsejttelse af Valgretten. Saadan er Sagen ikke, denne Doktrin kan vi absolut ikke anerkende. Men hvad vi kan anerkende, er, at der her foreligger to Valgmaader, hvis Fortrin og Mangler kan undersøges og afvejes, og saa kan vi tales ved om det, forhandle om, hvilken af disse Maader vi bør vælge, om vi skal blive ved den gamle eller vælge den nye, eller om muligt de to Valgmaader kan kombineres.

Sagen er jo den, at der nu, men ogsaa først nu, er Mulighed for at vælge den ene eller den anden af disse to Valgmaader. Thi en saadan Mulighed har der i Virkeligheden ikke været, saa længe det ene af Rigsdagens Ting var sammensat ved en Valgmaade som den nugældende. Lad først Privilegierne til Landstinget, de kunstigt opstillede Betingelser for at skaffe et enkelt Parti, det Parti, som krævede Forholdstalsvalg til Folketinget, en Særstilling, en fortrinsvis og særlig begunstiget Stilling i Landstinget, lad først dem falde, saa kan vi godt tales ved om det andet. Saaledes er det ofte sagt, og det med fuld Ret. Og fra Grundlovspartiernes Side er der jo under dette Foraars Forhandlinger ogsaa gentagne Gange tilbudt Højre Forhandling om en ny Valgmaade til Folketinget, saaledes som omtalt af den højtærede Indenrigsminister, og som jeg derfor ikke skal dvæle ved eller nævne igen. Det var Indrømmelser, der blev tilbudt Højre, første Gang under den Form, at man bød disse Indrømmelser, saafremt Højre eller Dele af Højre da kunde gaa med til at stemme for Grundloven, og sidste Gang, uden at nogen saadan Betingelse var opstillet. Jeg nævnede før, at Højre protesterer imod og stadig har hævdet det under Udvalgsbehandlingen og andetsteds, at Forholdstalsvalgmaaden er en Indrømmelse til Højre. Men naar man erindrer, at Højres hele og eneste Indsats i Grundlovsforhandlingerne lige fra Samlingen 1905—06 og indtil Januar i Fjor, da Par-